

13.10.2022 D/507/04.07.02/2021

Tarkastuskertomus 11/2022 Toimintaympäristön seuranta ja ennakointi strategisen päätöksenteon tukena

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

- Valtioneuvoston kanslia, 6.10.2022.

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetystä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Valtioneuvoston kanslia on lausunnossaan todennut tarkastuksen havainnot yleisesti ottaen perustelluiksi ja katsonut, että tehdyt suositukset tukevat toimintaympäristön seurannan ja ennakoinnin kehittämistä vaikuttavaksi osaksi strategista suunnittelua ja päätöksentekoa.

Tarkastuksessa tehdyt havainnot eivät valtioneuvoston kanslian mukaan ota huomioon tällä hallituskaudella valtionhallinnossa tehtyjä isoja uudistuksia tulevaisuusselontekomenettelyssä, jossa on luotu uudenlainen tapa valtionhallinnon yhteiseen ennakointitiedon ja näkemyksen tuottamisprosessiin. Valtioneuvoston kanslian mukaan tulevaisuusselonteon ensimmäisen osan ennakointi on yhtenäistä sekä systemaattista tarkoitukseltaan, tavoitteiltaan, toimintatavoiltaan ja tuotoksiltaan. Yhtenäisten toimintatapojen puuttuminen koskee strategista suunnittelua ja päätöksentekoa valtioneuvostossa yleisemmin.

VTV toteaa lausunnon johdosta, että tulevaisuusselonteolla on tarkastuskertomuksessa todettu oleen merkittävä vaikutus siihen, että valtioneuvoston ennakointiosaamisen kehittymiselle ja ennakoinnin käytäntöjen yhdenmukaistumiselle on syntynyt aiempaa vahvempi perusta. Tulevaisuusselontekoasiakirja ei ole ollut käytettävissä tarkastusta tehtäessä. Tarkastuksessa onkin muodostettu käsitys tulevaisuusselonteon valmisteluprosessista, ei sen sisällöstä.

VTV:n lähtökohtana on, että tavoitteena tulee olla strategista päätöksentekoa tukevan ennakoinnin yhtenäiset toimintatavat.

Valtioneuvoston kanslia lausuu ymmärtävänsä tarpeen ennakointitoiminnan seurantatiedon (kustannukset ja työaika) tuottamiseksi valtionhallinnossa. Ennakoinnin tunnistaminen omaksi seurannan luokakseen palvelisi toiminnan näkyvyyttä ja voisi kannustaa organisaatioita allokoimaan resursseja ennakointiin toiminta- ja taloussuunnittelussaan. Seurannan tarkentaminen ennakointitoiminnan yksilöiväksi pitää kuitenkin sisällään näkökohtia, jotka vaativat tarkkaa harkintaa. Valtioneuvoston kanslia on siksi esittänyt, että tarkastuskertomuksen luonnoksen ensimmäisen suosituksen muotoilua muutettaisiin muotoon:

”Valtioneuvoston kanslia selvittää yhdessä kirjanpitoyksikköjen kanssa, miten yhteismitallista seuranta-tietoa ennakointiin kohdentuvista kustannuksista ja henkilövuosista olisi tarkoituksenmukaista tuottaa.”

VTV toteaa lausunnon johdosta, että valtioneuvoston kanslialla on erityinen rooli valtioneuvoston ennakointitoiminnan määrittelyssä. Ministeriöiden kanssa käytävät keskustelut ovat avainasemassa siinä, että koko valtioneuvostossa on yhteinen näkemys ennakointina raportoitavista tehtävistä ja että ministeriöt ohjaavat hallinnonalojensa kirjanpitoyksiköitä yhdenmukaisesti käytäntöihin.

Seurantatiedon tuottamisen järjestämiseen on erilaisia vaihtoehtoja. Mikäli seurannan välineeksi valitaan KIEKU-tietojärjestelmään otettavat yhteiset toimintokohteet, myös kirjanpidon kehittämisestä vastaavat Valtiokonttori ja Palkeet, on syytä ottaa mukaan keskusteluihin, jotta tämä ratkaisu saataisiin toimivaksi.

Valtioneuvoston kanslian lausunnossaan esiin tuomien näkemysten johdosta VTV ottaa suositusluonnoksen sanamuodon uudelleen tarkasteltavaksi.

Muilta osin valtioneuvoston kanslia on pitänyt kannanottoja vähintäänkin yleistasolla valideina, relevantteina tai ilmoittanut yhtyvänsä kannanottoon. Suositusluonnoksien osalta lausuja on suositukseen 1 ehdotetun uuden muotoilun lisäksi yhtynyt täysin suositukseen 2 ja pitänyt suosituksia 3 ja 4 kannattavina ja suositeltavina tavoitteina hallinnon kehittämiseksi.

Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Lausunnonantaja ei ole esittänyt teknisluonteisia täsmennys- tai korjausehdotuksia.

Lisätietoja: Johtava tuloksellisuustarkastaja Sami Vuorinen, p. 09 432 5846